

Cyberbezpieczny Portfel 2024: Polacy w cyberprzestrzeni - choć aktywni to często zagubieni i zbyt beztroscy

Z okazji przypadającego co roku w październiku Europejskiego Miesiąca Cyberbezpieczeństwa opublikowano piątą edycję raportu „Cyberbezpieczny Portfel” opracowanego przez Fundację Warszawski Instytut Bankowości (WIB) pod patronatem Związku Banków Polskich (ZBP). Według przedstawionych danych Polacy najchętniej korzystają z bankowości poprzez aplikacje mobilne (57%), niezmiennie postrzegają banki jako liderów w zakresie cyberbezpieczeństwa (54%), ale jedynie dla 34% badanych odpowiedzialność za bezpieczeństwo transakcji elektronicznych spoczywa na wszystkich stronach procesu, a więc nie tylko bankach, ale także klientach.

Ponadto, za największe zagrożenie w przestrzeni cyfrowej uznawane jest obecnie wyludzanie danych osobowych (60%), a jedynie 4 na 10 Polaków regularnie sprawdza wiarygodność informacji pochodzących z internetu. Jednocześnie, Polacy z dużym dystansem podchodzą do rozwoju sztucznej inteligencji – jedynie 14% respondentów jednoznacznie pozytywnie postrzega AI.

Autorzy Raportu odnotowują, że postrzeganie banków jako liderów cyberbezpieczeństwa w Polsce koreluje z wysokim poziomem poczucia bezpieczeństwa przy korzystaniu z usług bankowych w formie elektronicznej – takiego zdania jest 86% badanych Polaków. Znacznie mniej bo blisko połowa Polaków (49%) umiarkowanie bezpiecznie czuje się w cyfrowym świecie mediów społecznościowych i komunikatorów. Obawiamy się przede wszystkim wyludzenia danych osobowych (60%) i wiążącej się z tym kradzieży pieniędzy (52%), a także przywłaszczenia tożsamości z sieci (51%).

Na celowniku oszustów telefonicznych (z ang. *vishing*) już nie tylko seniorzy.

Według WIB coraz powszechniejszym zjawiskiem są próby oszustw ze strony przestępców, którzy dzwonią z nieznanymi numerami i podszywają się pod osobę zaufania publicznego (np. policjanta, lekarza, pracownika ZUS) wybierając za cel oszustwa każdego z nas, a nie jak wydawało się przez dłuższy czas jedynie osoby starsze. Dotyczy to również nieautoryzowanych połączeń telefonicznych od rzekomych przedstawicieli banków. Niestety jak wynika z Raportu tylko 28% Polaków deklaruje, że weryfikuje osobę dzwoniącą z banku poprzez infolinię lub aplikację – niewłaściwe postawy narażają na możliwe wyludzenie danych i przywłaszczenie przez przestępców naszych środków pieniężnych na koncie.

Biometria w służbie cyberbezpieczeństwa.

Podstawą bezpieczeństwa są obok technologii poprawne nawyki. W dobie smartfonów, spełniających różne role użytkowe, w tym np. umożliwiające płatności mobilne, szczególnie ważne jest stosowanie różnych zabezpieczeń. Choć wciąż najczęstszą blokadą telefonu komórkowego pozostaje kod PIN (według 59% badanych), to jak wynika z Raportu już prawie połowa Polaków (49%) zabezpiecza dostęp do niego za pomocą technologii biometrycznych. Taką metodę preferują zwłaszcza młodzi dorośli tj. 42% osób w wieku 18-24 lata odblokowuje telefon odciskiem palca, a 32% 25-34-latków skanem twarzy. Ponadto, coraz większy odsetek Polaków (43%) deklaruje również chęć biometrycznej weryfikacji płatności.

Narzędzia pomagające w tworzeniu haseł niezbyt popularne.

Dane z Raportu „Cyberbezpieczny Portfel” wskazują, że tylko 13% badanych Polaków twierdzi, że używa generatorów i menadżerów haseł. Jednocześnie, wciąż zbyt mało osób przywiązuje wagę do tworzenia bezpiecznych zabezpieczeń hasłowych w sieci, np. do poczty, banku czy mediów społecznościowych. Przykładowo: 49% respondentów deklaruje tworzenie silnych haseł, tj. długich zawierających skojarzenia, liczby i znaki specjalne a 47% stosowanie je do różnych kont. Stosunkowo niewiele osób (39%) używa dwuskładnikowego uwierzytelniania, np. kodu z SMS-a lub aplikacji.

AI – technologia wsparcia czy zagrożenie?

Obecnie, banki wykorzystują sztuczną inteligencję nie tylko na poziomie zabezpieczeń, ale również w różnych aplikacjach i usługach bankowych usprawniających komunikację z klientem. Jednak jak wynika z raportu, tylko 45% Polaków ma świadomość istnienia wirtualnego asystenta w swoim banku, ale i tak nie korzysta z tej usługi. Mimo to badani starają się nie przekreślać walorów AI - blisko połowa badanych (49%) uważa, że sztuczna inteligencja jest zarówno szansą, jak i zagrożeniem dla człowieka. Niemniej jednak zadeklarowanych przeciwników AI jest prawie dwukrotnie więcej od zwolenników: 27% respondentów obawia się sztucznej inteligencji, a 14% uznaje ją za wsparcie dla człowieka.

Deepfake – zagrożenie w cyfrowym świecie wygenerowane przez AI.

Wraz z intensywnym rozwojem narzędzi opartych na sztucznej inteligencji pojawiły się zupełnie nowe formy zagrożeń – 29% Polaków postrzega tzw. *deepfake* jako jedno z zagrożeń w przestrzeni cyfrowej. Jednocześnie, mają problem z ochroną przed tą formą manipulacji wizualnej i dźwiękowej, bowiem tylko 12% badanych sprawdza pochodzenie zdjęć/obrazów ilustrujących informację w sieci. Natomiast tego typu narzędzia są używane przez przestępców m.in. do oszustw inwestycyjnych w kryptowaluty, których obawia się 27% badanych.

Wirus dezinformacji.

Jak wskazują dane z Raportu 42% respondentów obawia się dezinformacji i fake newsów, przy czym Polacy nie wiedzą za bardzo, jak się przed nimi chronić. Co trzecia badana osoba (34%) czyta całą informację, a nie tylko nagłówek oraz weryfikuje informacje w kilku źródłach różnego pochodzenia. 28% nie udostępnia treści, których pochodzenia nie sprawdziło, a tylko 19% zgłasza treści o wątpliwym pochodzeniu.

Polacy zbyt mało wiedzą o cyberbezpieczeństwie i zgłaszają potrzebę większej edukacji. Październik to Europejski Miesiąc Cyberbezpieczeństwa, ale o bezpieczeństwo w sieci powinniśmy dbać przez cały rok. Polacy są zdania, że edukacja o cyberbezpieczeństwie powinna rozpoczynać się już od najmłodszych lat - 88% badanych uważa, że lekcje informatyki i innych przedmiotów w szkołach powinny w większym stopniu skupiać się na tym temacie.

Raport „Cyberbezpieczny Portfel” to cykliczna publikacja Fundacji Warszawski Instytut Bankowości wydawana od 2016 roku pod patronatem Związku Banków Polskich. Raport zawiera wyniki badania „Postawy Polaków wobec cyberbezpieczeństwa 2024” zleconego przez WIB i przeprowadzonego w czerwcu 2024 r. na reprezentatywnej próbie 1007 osób.

Program sektorowy „Bankowcy dla Edukacji” to jeden z największych programów edukacji finansowej w Europie. Jest on realizowany od 2016 r. z inicjatywy Związku Banków Polskich przez Warszawski Instytut Bankowości. Jego celem jest edukowanie uczniów, studentów i seniorów w zakresie podstaw praktycznej wiedzy dotyczącej ekonomii, finansów, bankowości, przedsiębiorczości, cyberbezpieczeństwa i obrotu bezgotówkowego.

Zapraszamy na stronę www.bde.wib.org.pl

